

«Gertatzen dena kontatzeko gaude, ez protagonistak izateko»

“Goizak argitara ematen du gauaren egia. Egunak patu ilunena du hurrengo gaua”.

| SUSTRAI COLINA |

Argazkiak: Dani Blanco

Zergatik Ekialde Hurbila?

Betitik erakarri naute Israel eta palestinarren arteko gatazkak, islamak, islamismoak, Ekialde Hurbileko mugimendu politiko eta erlijiosok... Askotariko gutxiengok izugarri aberasten dute eskualdea. Karrera bukatzean, Palestinako albiste agentzia batekin hasi nintzen lanean, eta bertan bizi ostean, gatazka hori ezin zela modu isolatuan aztertu, ikuspegi osoagoa behar nuela, jabetu nintzen. Horregatik ekin nion *freelance* gisa beste herrialde batzuetara mugitzeari. Itxaroten geratzen denak ez dauka zereginik. Inork ez dizu hilabeteko soldata eta itzultzaile zein kameralari batekin korrespondentsaliarik eskainiko. Are gehiago, berri-emaile figura desagertzen ari da.

Ekialde Hurbila ala Ekialde Hurbileko gatazkak dira albiste?

Gatazkek bakea edo barealdia baino gehiago saltzen dute. Ez dio alferrik Xavier Aldekoa kazetariak gerra-kazetariaren figura zabaldua dagoela, baina ez dagoela bake-kazetaririk. Albistetan ere merkatu bat dago, denok dakigu zerk saltzen duen eta zerk ez. Badakit medio batzuei toki batzuetatik idazteko proposamena luzatuz gero ez didatela erantzungo, baina azken ordukoa edo gerra bat kubritzera noala jakin bezain pronto gainean izango ditudala. Horregatik da zaila *Breaking News*-ari uko egitea. Jaten ematen dizun eskuari ezin diozu hozka egin. Oreka bilatzea da gakoa. *Breaking News*ean lan asko egin badut, beti hartzen dut beste leku batzuetara erreportajeak idaztera joateko tartea, dirua galduko dudala jakin arren. Guk askotan molotofak, harriak, bonbak, misilak... erakusten ditugu, baina ekaitza

baretzean zein da herrialde horien egunero-koa? Niretzat askoz interesgarriagoa eta aberasgarriagoa izan arren, ez dago hori kontatzeko interesik. Horrek errealitatetik aldentzen gaitu, baina krisiak beharrezkoaren eta garrantzitsuaren arteko bereizketa ekarri duenez...

Kazetariak sistemaren txotxongilo bihurtu dira?

Toki berera bat-batean 200 kazetari batera iristen garenean, zaila da besterik pentsatzea. Normala da gauez bonbardatu dutena biharamun goizez kontatu nahi izatea, baina batzuetan, eraman egiten gaituztela dirudi. Elkarrekiko eragin handiegia daukagu. Denok gabiltza BBC, Al Jazeera eta kazetari jakin batzuk nora mugituko. Hedabide handien agenda politikoei markatzen dute erritmoa. Nork erabaki zuen aurreko uztaileko albisteak Gaza izango zela eta ez Siria? Zibil gehiago hil ziren Sirian Gazan baino. Egia da kazetariak errazago sartzen garela Gazan Sirian baino, baina hor interes bat dago.

Interesak interes, zein da zu bezalako kazetari baten funtzioa?

NORTASUN AGIRIA

Ane Irazabal. Arrasaten sortua, 1984an. Historia ikasi zuen Euskal Herriko Unibertsitatean eta ikus-entzunezko komunikazioa Mondragon Unibertsitatean. Karrera bukatuta, Palestinako albiste agentzia batera joan zen lanera, eta geroztik *freelance* kazetari dihardu, batez ere Ekialde Hurbilean. Besteak beste, ARGIA, *Berria*, EITB edo Telesur-entzat egiten du lan.

ANE IRAZABAL

Lehen gehiago sinesten nuen funtzio pedagogikoan. Orain ez dakit pedagogia egitea dagokigun. Gu gertatzen direnak, ikusi ditugunak, salatzeke gaude. Bertan egon ezin dutenen begiak dira gureak. Nahi nuke amak edo Arrasateko koadrilak nire kroniken bidez gertatzen ari dena ulertzea, ni sumindu naizen bezala sumintzea. Kontzientziak pizteke gaude. Horregatik diot beldurra jendeak kontatzen ari naizena ez ulertzeari. Azken ordukoa kontatu beharraren beharraz, askotan ez daukagu espaziorik hariari jarraipena egin eta guztia testuinguruan kokatzeko. Hori hala, bideo batean, nahiago dut pertsona baten esperientziaren bidez errealitatea islatzen saiatu. Horrekin geratzen da jendea, ez azken orduko hildako kopuruarekin.

Zuria eta beltzaren artean nola, enpatia eta enpatia ezaren artean gabiltza?

Kazetariak ezinbestekoa du enpatia. Gazan, etxera iritsi eta negar asko egindakoa naiz. Dena den, nazioarteko kazetariok, eta Mendebaldeak oro har, injustiziarekin enpatizatzen dugunean ere guri ezin zaigula gertatu sinetsita bizi gara. "Ai gaixoak, onartezina da, baina guri ez zaigu gertatuko!". Sarraskiak eta bortxa urruneko kontuak iruditzen zaizkigu, betiko salbu dagoen lur batekoak garela. Baina iaz

Lampedusan topatu genituen errefuxiatu Siriarrek ere gauza bera aitortzen ziguten: "Palestina gertatzen zirenak guri ezin zitzaizkigula gertatu uste genuen, Damaskon salbu ginela, ondo bizi ginela". Lau seme-alabarekin, ezer gabe, patera batean iritsi berriak ziren. Horregatik diot benetako enpatia parekoaren larruan sartuz lortzen dela, eta horretarako zuri ere gerta dakizukeela sinetsi behar duzula. Hori lortzean jartzen zaizu oilo-ipurdia.

Gatazken zuria eta beltza agertzen dira beti. Non dago grisa?

Askotan ez gara istorio bila joaten, hau edo hura esango digutenean bila baizik. Aurrez daramazun istorioa kontatzea da errazena. Nik sinesten dudakazetaritza, ordea, burubegiak zabaldu eta jendeak kontatu nahi dizunaren berri ematea da. Gure aurreiritzien mailako sinplifikazioetara jausten garenean arriskutsu bihurtzen gara. Jendeak ulertzeko moduko istorio sinpleak nahi baditugu, zer da samurrena? Bi bando erakustea. Baina bertako errealitateak askoz konplexuagoak dira, Palestinan denak ez dira Hamas edo Fatah-koak. Era berean, zer gertatzen da Mahmoud Abbasekin? Nazioartean lider berezi baten dirdira du, baina Palestinan inork ez du bere diskurtsoa sinesten. Gauza

Kalean da otsaileko

aizu!

- Lekukoaren inguruko lekukotasunak
- Amaiurko gazteluan historia azaleratzen
- Karena, euskarazko crowdfunding plataforma
- Korrika, gero eta gertuago
- David Doblaz arin-arin

Urte osoko harpidetza (Hego Euskal Herria eta Espainia) 29 €

aizunet.org

bera Hamas eta Fataharen arteko adiskidetasun itunekin. Guk, Mendebaldetik, “poza Gazako kaleetan” izendatzen dugu, baina jendearekin hizketan hasi eta inork ez du sinesten. Errealitatea oso urrun dago agentzietatik iristen diren berri eta irudietatik.

Zergatik tematzen gara Ekialdea Mendebaldeko betaurrekoetatik begiratzen?

Ekialde Hurbila ulertzeko beraiekin bizi behar zara, euren egunerokoa ezagutu, haien kode sozial eta kulturalen jabe izan, eta batez ere, aurreiritziak albo batera utzi eta hutsetik ikasteko prest egon. Oso zaila da, ordea, gure filtroak alde batera uztea. Niri izugarri lagundu dit bertako kazetariekin lan egiteak. Gertatzen ari dena bizi dute, egoeraren eta jendartearen eza-gutza zorrotza daukate, uneoro dakite nola jokatu eta nola ibili... Esaterako, kazetari batentzat ezinbestekoa da jendearengana nola zuzendu jakitea. Bertara heldu eta gutxira, gizon oso islamista bat elkarriketatzea egokitu zitzaidan, eta eskua luzatu nionean, atzera egin eta ukatu egin zidan. Zorionez, ez zuen gaizki hartu, baina nire akatsa izan zen: holako pertsona bati ezin diodala bostekorik eman jakin behar nuen. Zentzu horretan, gehiago kostatzen zait gizonezkoengana hurbiltzea. Emakumeekin errazagoa da dena. Ekialde Hurbileko emakumeak oso indartsuak iruditzen zaizkit, duintasunaren paradigma dira. Haiek dira benetan familia gidatzen dutenak. Jendartearen daukaten rola guk uste duguna baino askoz aktiboagoa da. Hemen feministatzat ditugun emakume asko baino feministagoak iruditzen zaizkit. Etxetik ateratzea, metroa hartzea, eros-

ketak egitea, lanera joatea... duintasun handiz daramaten eguneroko borroka bat da.

Eguneroko borroketan, zer dira kazetariak, traba ala erabili beharreko arma?

Batzuentzat traba eta beste batzuentzat probestu beharreko arma. Palestinan, eta Ekialde Hurbileko herrialde gehienetan oro har, jendeak bere etxeko atek irekitzen dizkizu, aho-bizarririk gabe kontaktzen dizute euren errealitatea. Palestinarrek badakite nazioarteko kazetariak baliatu behar dituztela, oso errotuta dauden Israelen agenda eta diskurtsoari aurre egiteko. Askotan etsita topatzen ditugu, kontatzeak ezertarako ez duela balio sinetsita, baina ezin gara kea saltzen hasi. Guk ezin dugu ezer aldatu, ez gatoz inori laguntzera, errealitatea kontatzera baizik. Bestalde, leku batzuetan, kazetari lana oso kontrolatuta dago. Azken aldiz Gazan izan nintzenean, bai Israeliek eta bai Hamasek kontrolatzen gintuzten. Hala ere, Ekialde Hurbilean, traba burokratikoak traba politikoak baino handiagoak dira. Esaterako, Egipton, estatu kolpearen ostean, kazetariantzat asko gaiztotu da egoera. Ezin duzu ia kamerarik kalera atera, koaderno batean apunteak hartzen ikusiz gero geratu egiten zaituzte, prentsa-txartela lortzeko burokrasiak sei hilabete iraun dezake, eta prentsa-txartelik gabe harrapatuz gero arazoak izan ditzakezu. Herrialdearen eta momentuaren arabera asko aldatzen dira kontuak, eta aldiro joko-arauak zeintzuk diren jakitea komeni da.

Egiptoz ari gareno, zer geratu da udaberri arabiar hartatik?

Denbora

Parisko atentatuak, Greziako hauteskundeak, Kuba eta AEBen arteko harremanen berrartzea... Gertatzen den unean, albiste oro da hil ala biziko. Denborarekin, alta, giltzurruneko harriak nola, desagertu arte txikitzen da notizia. Teloia ren gibelesko esku beltzak ez bada, ez du ezerk irauten. Elkarriketa egin dugun egunetik argitaratu denera auskalo zer ez den gertatu. Nola egiten zaio denborari kontra kazetaritza ordulariaren aurka ari denean?

Ezer ez. Are gehiago, ez genioke udaberri arbiarra deitu behar. Negu gorrian sartuta gaude, erregimen militarren itzulera eta gerra zibilen leherketak dira nagusi. Agian, Tunisia da salbatzen den irlatxoa, baina han ere bueltan dira Ben Aliren azeri zaharrak. Oso naifak izan gara. Akats handia izan zen herritarren esku soilik zegoen iraultza bat zela pentsatzea. Ez zegoela bestelako interesik sinetsi genuen, herritarren botereak sistema guztia eraitea lortuko zuela. Begira orain... Antzeko zerbait gertatzen da sare sozialek iraultzan jokatu zuten paperarekin. Egia da tresna garrantzitsua izan zirela, baina bertan zebiltzan ekintzaileak kanpoan ibilitakoak ziren, ingelesa zekitenak, mendebaldartuak. Ez zuten jendartea ehuneko ehunean ordezkatzeko. Egipton denek ez daukate internetik.

Konponduko da inoiz Israel eta Palestinaren arteko gatazka?

Oso eszeptikoa naiz. Eugenio García Gascón kazetariak dio Israel zeharo isolatuta bi minututan konpondu litekeen gatazka dela. Baina ba al dago horretarako borondaterik? Gaur egun, israeldarrak mahaian esertzen direnean badakite ez dutela ezer galtzeko, ez dela auziaren mamia aipatuko, eta ondorioz, ez zaie ezer axola. Konbentziturak nago egoerak urtetik urtera okerrera egiten duela. Horrek zer bukaera izan dezakeen? Entzuten denaren arabera, Gaza Egiptoren esku geratu liteke, Zisjordanian konkistak ez luke etenik izango, Zisjordanian palestinarrek A eremuetan utziko lituzkete, eta gainerako guztia Israelen esku geratuko litzateke. Horrela, presio demografikoak palestinarrek Jordania eta beste herrialde batzuetara mugitzera behartuko lituzke. Hori da Israelen azken helburua eta denbora ere alde du, ez dauka inolako presarik.

Gerrak daudeno, iraungo dute gerra kazetarien mitook?

Lanean nabilenetik gerra kazetarien lana desmitifikatu dut. Egia da gerra batera bazoaz

kontuz ibili behar duzula, baina ez zait bidezkoa iruditzen kazetari batzuei ematen zaien heroi tratamendua. Hemen inor ez da suizida, denok hartzen ditugu gure neurriak. Guk ere gure figura desmitifikatu behar dugu eta gure lana egitera goazela esan. Gertatzen dena kontatzeko gaude, ez protagonistak izateko. Kontaktatu sare ona baduzu, uste baino errazagoa da dena. Horregatik da garrantzitsua gerren zurrumbilotik atera eta lekuetara itzultzea. Ez duzu zertan beti sua dagoen unean sua dagoen lekura joan. Inbertsio bat izan daiteke aktualitatearen fokupetik at dagoena bisitatzea. Kontaktatu sareak landu behar dira, jendearekin egon, zure begiz egoerari pulstua hartu... Ez dakizu sekula noiz eta nola itzuliko zaren, eta errealitatearen irudi gaurkotua eduki ezean zure analisi guztiak okerrak izan daitezke. Hori, esaterako, mitotik urrun dago, baina gure lanbidean oinarri-oinarrizkoa da.

Mitoo da nazioarteko freelance kazetari baten zat agenda antolatu ahal izatea?

Nik ez daukat agendarik. Asko jota, hemendik hamabost egunerako planak egin ditzaket. Astero erreportaje pare bat ateratzen saiatzen naiz, eta azken orduko albiste potoloago bat jarraitzera banoa minimo batzuk antolatuta abiatzea gustatzen zait. Horrek askatasun itzela ematen dit, nik egindako lanaz bizi ahal izatea pribilegiotzat dudalako, nora joan erabaki dezakedalako, baina bestalde, loturak hor daude. Ederra da astebeterako benetan gustatzen zaizun leku batera joan ahal izatea, edo bi aste hartzea arabierazko ikastaro intentsibo bat egiteko, baina hain da boladakako lan eze-gonkorra gurea, zaila dela uneoro oreka emozionalari eustea. Hala ere, gustatuko litzaidake urte batzuetan horrela jarraitzea, badakidalako geroan ez naizela oraingo bizimodura itzuliko. Badakit pertsona moduan, emakume moduan eta kazetari moduan nire lehentasunak aldatzen joango direla. Badakit ez dudala bizitza osoan horrela ibili nahi, baina momentuz pozik nago. ■